

חוברת הכנה לתוכנית מחוננים ומצטיינים של משרד החינוך

"מפתח חשוב להצלחה הוא **ביטחון עצמי**, מפתח חשוב לביטחון עצמי הוא **הכנה**"

ביתה ג - שלב ב

מה הספר מכיל:

- ✓ המלצות וטיפים
- ✓ 3 תרגולים מילוליים
- ✓ 3 תרגולי חשבון
- ✓ 3 תרגולי חשיבה צורנית
- ✓ 3 מבחנים לדוגמא

חוּבָרָת הַכְּנָה לְתוֹכְנִית מְחוֹנוֹנִים וּמְצֻטְיִינִים שֶׁל מִשְׁרָד הַחֲינָנוֹן

© סמארטוי מבית היוצר בית ספר לחיים

אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר, או לקלוט ספר זה או חלקים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני לכל מטרה שהיא ללא אישור בכתב מהיוצרים. שימוש מסחרי בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט, אלא באישור מפורש של היוצר.

הערות ותשובות התקבלו בברכה כאן: contact@smarti-kids.co.il

ניתן להזמין את החוברת כאן: <https://www.smarti-kids.co.il/shop/book>

סמארטוי – הכנה לבחון ביתה ג' שלב ב'

© כל הזכויות שמורות, אין להפץ ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

תוכן עניינים

1	חוברת הכנה לתוכנית מחוננים ומצטיינים של משרד החינוך
5	הקדמה להורים
9	המלצות וטיפים להורים
11	פרק מילולי
12	טיפ 1
13	מילולי 1 – מה הקשר בין המילים?
19	טיפ 2
20	מילולי 2 – מהן המילים החסروفות במשפט?
25	טיפ 3
26	מילולי 3 – שאלות מילוליות וידע כללי
31	פרק חשבון
32	טיפ 4
33	חשבון 1
44	טיפ 5
45	חשבון 2
56	טיפ 6
57	חשבון 3
68	פרק חשיבה צורנית
69	חשיבה צורנית 1
77	חשיבה צורנית 2
85	חשיבה צורנית 3
93	פרק סימולציות
94	סימולציה 1
113	סימולציה 2
133	סימולציה 3

הקדמה להורים

הורים יקרים,

תודה שבחרתם בנו ללוות את ילדיכם במסע ההכנה לקראת מבחני הקבלה לתוכנית המוחוננים והמצטינניים של משרד החינוך.

מדובר בצעד חשוב ומרגש, שמטרתו לאפשר לילדים למצות את יכולותיהם ולהגיע הצעיר רחוק שאפשר – בדרך חוויתית, מ>Showdown, מותאמת לגילם.

מבחני הקבלה נועדו לאתר ילדים בעלי יכולות קוגניטיביות גבוהות ולהשיקם בהם תוספת תקציב משמעותית – אותם ילדים שמדינת ישראל מבקשת לזהות ולטפח במסגרת תוכניות ייעודיות, היכולות העשרה, העמeka ותמייה מיוחדת.

בכל שנה נבחרים כ-5%-7% מהתלמידים (מוחוננים וממצטינניים), על סמך מבחנים פסיכומטריים, אשר נבננים במטרה לזהות CISCOMS שונים כמו חשיבה לוגית, יצירתית, תפיסה מרחבית ועוד.

אנחנו כאן כדי להפוך את תהליך ההכנה להזדמנויות חיובית למידה, סקרנות והעצמה.

בושאי הבדיקה

מבחני המין לתוכניות המוחוננים כוללים מגוון רחב של נושאים פסיכומטריים, שמחולקים לשבעה קטגוריות עיקריות:

שפה והיגיון	חשבון	חשיבה צורנית
1. אוצר מילים. 2. הסקת מסקנות. 3. אינטלקטואלית רגשית. 4. אנלזיות מילוליות. 5. השלמת משפטיים. 6. קשרים בין מילים. 7. הבנת הנקרא. 8. ידע כללי. 9. עוד.	1. פעולות חיבור, חיסור, בפל וחילוק. 2. נעלמים. 3. מטריצות. 4. ראייה מרחבית. 5. דמיון. 6. שברים. 7. סדרות מספרים. 8. עוד.	1. אנלזיות. 2. סדרות. 3. מטריצות. 4. ראייה מרחבית. 5. דמיון. 6. גיאומטריה (מושגים). 7. סדרות מספרים. 8. עוד.

ראו לציין כי למחרות ריבוי הנושאים האפשריים לבחינות יכולות קוגניטיביות, בפועל מבחני הקבלה מתמקדים רק בחלק מהם. משרד החינוך נהוג לשלב נושאים שהופיעו בשנים קודמות, ולעתים מוסיף הפתעות – שאלות מסווג חדש או מבנה מעט שונה.¹

רק במקרים חריגים (בגון תקופת קורונה או מלחמה), מפורסם מיקוד לקראת המבחנים. בשגרה, אין מידע מוקדים רשמי, ולכן אנו בוחרים להתמקד בהכנה מקיפה, מתווך ניסיון והיבורות מעמיקה עם מבנה המבחנים לאורך השנהים.

¹ בנוסף, יתכנו שאלות פילוט בבחן עצמו אשר לא ישפיעו על הציון בפועל לטובת קבלת החלטות בעתיד.

סמארט – הכנה לבחון ביתה ג' שלב ב'

© כל הזכויות שמורות, אין להפץ ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

יש עוד המון מידע שיבול לעניין אתכם הורים — אבל כדי לשמור על מיקוד ויעילות, נתחילה באלה אחת ש חוזרת על עצמה פעמים רבות:

האם ההכנה לבחן משפרת את הסיכוי להתקבל לתוכניות?

לא פעם ולא פעמיים שמענו את המשפט "ילד מהונן לא צריך להתבונן בקרואת המבחן" ובמקום לענות על כך נספק לכם את ההתיחסות של משרד החינוך.

משרד החינוך אינו מעודד הכנה ייעודית ל מבחני האיתור למחוננים, ונציגים באגף המחוננים אף טוענים כי אין בכך צורך. עם זאת, טענה זו לא נבדקה על ידי המשרד ולא נתמכת בנתונים מחקרים מטעמו.

לעומת זאת, בדו"ח מחקר של הכנסת משנת 2017² שנערך לביקשת חברת הכנסת יפעת שאשה ביטון, עלו בין היתר הנקודות הבאות:

- ❖ "קורס הכנה גורמים לאו-שוויון בין ילדים שיכולים לקבל הכנה (מן פניהם שלהוריהם יכולת כלכלית) ובין ילדים שאינם יכולים לקבל הכנה זאת"
- ❖ "קורס הכנה מחייבים את המורה – איתור תלמידים שיש בהם יכולת המוגדרת מחוננות באופן טבעי. קורסי הכנה גורמים לעיוות בתוצאות מבחני האיתור: חלק מהילדים שמתקלים לתוכניות עקב הכנה, יתכן שלא הם מתקללים בכלליה..."
- ❖ "ההשתתפות בקורסים מסווג זה נפוצה יותר בעיריות מרכזיות וגדלות (כגון השרון ותל אביב) מאשר ביישובי פריפריה"

כלומר הדוח המחקרי של מכון המחקר סותר את טענות משרד החינוך.³

בארגון שעוסק בהכנה ל מבחנים (ואכן לא אובייקטיבי 😊) אנחנו מאמינים שבכל תרחיש חדש בחיים מומלצת הכנה – בין אם זו הליכה ראשונה לבית הספר בלבד, ובין אם זה מבחן קבלה מأتגר – כדי לבוא מוכנים.

המוטו שלנו פשוטו:

"מפתח חשוב להצלחה הוא **ביטחון עצמי**, מפתח חשוב לביטחון עצמי הוא **הכנה**"

ולכן במקרה הנה אנחנו משתמשים לספק ליד תחושת מסוגלות ויכולת.

² מרכז המחקר והמידע של הכנסת, "איתור תלמידים מוחוננים במערכת החינוך", עמודים 32-33

³ סביר כי אוטם נציגים במשרד החינוך טוענים כי אין צורך להתבונן במבחן כדי "לפטור" את עצם מן הצורך להתמודד באפליה מובנית בין הילדים שמתכוונים לבן אלא שלא מתכוונים.

אנחנו לא מאמינים שההבנה משנה את מנת המשבל של הילד⁴ – אבל היא יכולה לעזור **לבטא אותה בצורה מיטבית** בזמן אמיתי. לכן אנו מתמקדים בעיקר בשני היבטים מרכזיים:

• היכרות מוקדמת עם תנאי המבחן:

הכניסו את עצמכם לנעלי הילדים, מבחן הקבלה שונה מה מבחנים שהם מכירים, בין היתר ב:

- מבנה המבחן: מבחן עם אפשרויות בחירה לפתרון, סימון תשובה ב-X על דף המבחן, דפי טיווח במבחן עצמו ועוד.
 - סביבה אחרת: מבחנים שלא מבוצעים בכיתה (שלב ב'), להתכוון לשאלות שלא תלויות במידע, בוחנים חיצוניים ולא המורים בבית הספר.
 - מבחן מתגרא: לחץ וניהול זמינים, תיעודן שאלות, שאלות כמעט בלתי פתרות, דילוג על שאלות, אלימינציה של תשובה.
 - אתגרים נוספים: ציפיות קבלה לתוכנית הילד והסבירה.
- כל אלה עשויים ליצור הבלבול או תסכול – והיכרות מוקדמת מצמצמת את הסיכוי להחמצות מיותרות.

• התמודדות עם תנאי המבחן המתגרא:

באשר ילד נתקל בסוג שאלה חדש לראשונה תחת לחץ – יתכן שיבזב זמן יקר רק על להבין מה בכלל רצוי ממנו. חשיפה מוקדמת לשאלות לא מוכנות יוצרת "חיסון קוגניטיבי": הילד מפתח גמישות מחשבתיות, מסוגלות וביתוחן להתמודד גם עם אתגר לא מוכר וחידש גם עם כשלונות.

במה מילים علينا

מאחורי **סמארטี้** עומד חזון רחב ועמוק יותר מהבנה למבחן בלבד. אנחנו רואים בעצמנו חלק ממחלק גדול יותר: הקמה של **"בית ספר לחיים"** מיזם שמטרתו להעניק לילדים כלים אמיתיים ופרקטיים להצלחה בחיים.

החזון שלנו כולל הכשרה והעצמה של ילדים ב מגוון תחומיים: לימודים, כלכליים, בריאותיים, חברתיים ורגשיים. כפי שאנו רואים זאת, מערכת החינוך כיום אינה מעניקה לילדים את ההבנה הנדרשת לחיים הבוגרים, ופה בדיק אנקנו שואפים להשלים את החסר.

תוכנית המחוונים והמצטיינים של משרד החינוך היא צעד חשוב בכךון הנכון – אבל לדעתנו, היא לא צריכה להיות מנת חלקם של מעתים בלבד. אנחנו מאמינים שככל ילד וילדה בישראל ראויים להזדמנויות לפתח את יכולותיהם, ולהתכוון לעולם המורכב, המשתנה והמרתק של המאה ה-21.
בהצלחה,

צוות בית ספר לחיים

⁴ בטוח האורך ישנים טענות כי ניתן לשפר אך בטוחו קצר לא סביר.

סמארטี้ – הכנה למבחן ביתה ג' שלב ב'

© כל הזכויות שמורות, אין להפץ ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

המלצות וטיפים להורים

אין ספק שמדובר באחת מהתנונות המשמעותיות והמקדמות ביותר שיכולה להשפיע על ביוון חייו של ילד – נקודת מבחן שעשויה לפתחו בפניו הzdמניות רבות. זה אולי קצת מלחץ, ואולי גם מרגש מאד, אך מתוך כל זה חשוב לזכור דבר פשוט:

ילדים הם ילדים והם יתנהגו כמו ילדים!

לכן, הדרך שבה אתם ההורים בוחרים לגשת לתהיליך הכנה, עשוייה להשפיע לא פחות מה מבחן עצמו.

חשוב למצוא את דרך המלך, מצד אחד לעזור הילד להתכונן ולתת את המיטב ומצד שני להימנע מלחץ מיותר שעלול לפגוע בתחושת הביטחון והמסוגנות שלו.

הראשו לנו להציג כמה טיפים שיכולים לעזור לכם ללוות את הילד או הילדה בגישה בריאה ומأזנתה:

• הפחתת הלחץ

התחילו את הכנה כמשמעות שבועות (בchodשיים) לפני מועד הבדיקה. הכנה מוקדמת תאפשר קצב נינוח, תקעין את תחושת הדחיפות ותסייע לילדים הגיעו רגעים וモוכנים יותר ליום המבחן.

• לעשות את הטוב ביותר

יש לכם הזדמנויות להוביל מסרמשמעותי לילדים במהלך התקופה הקרובה והוא שרם לא תמיד יכולו במה שהם רוצים להשיג אבל הם יכולים לחתת את הבי טוב שלהם וזה מה שהוא – לפי דעתנו שיעור זה לחיים חשוב יותר מתוכנית המבחןנים עצמה.

• הילדים שלכם מוכשרים

מבחני המבחןנים בודקים רק חלק מהיכולות שמרכיבות מחוננות. הם אינם מזהים כישורים כמו אינטלקטואית ורגשית, מודיקלית או יצירתיות. לכן, גם אם ילדכם לא יתקבלו, אין בקר כדי להגיד דבר על ערכם או כישוריהם שהבחינה לא נבנתה באופן שתזהה את סוג המחוננות של ילדיכם.

• בשלה נפשית

לא כל הילדים מוכנים ורגשית למבחן בכיתה ב'. אם אתם מרגשים שהילד או הילדה עדין אינם בשלים, אפשר לשקל לאתגר למבחן בכיתה ג' – רמת המבחן קצת יותר קשה אך הילדים יהיו יותר בשלים להתמודדות מול האתגר⁵.

⁵ למחרת טיפוליה, שימו לב כי ניתן שהילדים יכולים לגשת גם בכיתה ב' וגם בכיתה ג' (במקום בכיתה ד') תלוי בנסיבות משרד החינוך לאותה תקופה.

• איך מתמודדים עם תוצאות נמוכות

במהלך התרגולים, טבעי שהילדים יתקלו בשאלות קשות ולעתים גם יתיאשו. עודדו אותם וזכרו שה מבחן הוא ביחס לתוצאות ילדים אחרים (בדיקה כמו הפסיכומטרי) — ולא כל שאלה חייבת להיפתר. העיקר הוא להתאמץ, ללמידה ולשפר.

• הכנה מאוזנת עדיפה על הכנה מוגזמת

אין טעם "להעמיס" הכנות רבות וצפיה לעלייה קיצונית ב-QI. במקומות זאת, התמקדו בהכנה סבירה שמחזקת את הביטחון, את ההיכרות עם סוג השאלות ואת הרהותם עם הפתעות.

• ומה אם הילד לא רוצה?

אם הילד מתנגד לתוכנן, אין טעם להפעיל לחץ כי בדרך כלל האפקט שלילי. תוכנית המוחוננים והמצטיינים היא אומנם תוכנית מרתקת ומעניינת אך גם מأتגרת ודורשת התמדה ורצון של הילד וכן מיועדת בעיקר לילדים שמביעים עניין, התמדה וスクרנות. נסו להציג עניין — למשל דרך חברים אחרים שמתכוונים, או דרך נושאים שמסקרים אותו.

אימוץ הגישה הנכונה, לצד תרגול חכם וממוקד, יכולים לעשות את כל ההבדל. ניסינו לתרצת את עיקרי הדברים כאן, כדי להפוך את הכנה לחוויה חיובית ומשמעותית — עבורכם ועבור ילדיכם.

אם אתם מעוניינים להמשיך לקבל עדכונים, טיפים וcheidשות שוטפות בנושא מבחני המוחוננים והמצטיינים — נשמח להזמין אתכם להצטרף [לערוץ ה-WhatsApp שלנו](#), פתחו מצלמה וכוכבו אותה לQR קוד שלפניכם:



הערוץ מיועד להורים שמתעניינים בתהליכי הכנה, בשינויים הצפויים, ובשאלות נפוצות הקשורות לאורך הדרך.

בהצלחה רבה!

צוות סמארטี้

פרק מילולי

סמארטי – הכנה לבחן ביתה ג' שלב ב'

© כל הזכויות שמורות, אין להפץ ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

1 טיפ

שלום ילדים יקרים!

בכל פעם שתתגשו סימן זהה –  – תדעו שהוא טיפ חכם שיעזר לכם להתכוון ל מבחנים ולציבור יותר נקודות!

טיפ 1 – אם לא יודעים... מוחשיים!

אם לא יודעים מה התשובה – **כדי לנחש!**

בכל שאלה יש 4 אפשרויות. תמיד יש רק תשובה אחת נכונה. אם לא תסמננו כלום – לא תקבלו נקודות.

אבל! אם תנחשו את התשובה – **יש סיכוי שתתגלו בתשובה הנכונה ותקבלו נקודות!**
אך תמיד תמיד – **סמן תשובה, גם אם אתם לא בטוחים!**

נסו תרגיל:

איזה מין המדיניות הבאות אינה חברה קבועה במעטפת הבטחון של האו"ם?

1. סין
2. גרמניה
3. רוסיה
4. בריטניה

רישמו את הניחוש שלכם כאן: _____

אחר כך, תבקשו מאמא או אבא לחפש את התשובה הנכונה באינטרנט – הצלחתם לנחש נכון?

טיפ לסוף:

לפניכם שאלות מסוימות פרק – תבדקו שלכל השאלה יש תשובה מסומנת, לא משארים
שאלה ריקה! 